

Ο μεγάλος περίπατος της Αλκης Ζέη

ΣΕΛΙΔΕΣ 42-43

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Τρίτη 03 Μάρτιος 2020

ΣΗΜΕΡΑ Ο ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΡΥΦΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΑΙΔΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ● Η ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΗ

Ο τελευταίος περίπατος... της

«Θα σας πω ένα παραμύθι», έλεγε συχνά, καθώς της άρεσε να διηγείται ιστορίες. Αλλοτε αληθινές, άλλοτε φανταστικές, άλλοτε με πολλά στοιχεία αυτοβιογραφικά. Η Αλκη Ζέη, η γιαγιά Αλκη, όπως την έλεγαν πολλοί, η αγαπημένη συγγραφέας των παιδιών, των νέων, αλλά και των ενηλίκων, ξεκίνησε για τον «μεγάλο περίπατο». Η πολυδιαβασμένη στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό συγγραφέας, εξαιρετικά επιδραστική με το έργο της σε γενεές παιδιών, έφυγε από τη ζωή την Παρασκευή 28 Φεβρουαρίου. Η πολιτική της κηδεία γίνεται σήμερα από το Α' Νεκροταφείο.

Παρά τα 97 της χρόνια, διατηρούσε μια μοναδική και ολοζώντανη σχέση ακόμα και με τα παιδιά της σημερινής νέας γενιάς, που λάτρευαν την ίδια και τα βιβλία της. Είχε έναν μοναδικό τρόπο να βρίσκει τον παλμό της εποχής, να συναισθάνεται με απόλυτα φρέσκια και σύγχρονη ματιά τα σημερινά παιδιά, να αφουγκράζεται και να ερμηνεύει τα γεγονότα και τις κοινωνικές συγκυρίες με ευαισθησία και λυτρωτικό χιούμορ, που διατηρούσε αλώβητο ως την τελευταία στιγμή.

Αφιέρωμα

Το διαπιστώσαμε ιδίοις όμμασιν πριν από περίπου τρεις μήνες, όταν στις 3 Δεκεμβρίου 2019 το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών είχε διοργανώσει μια βραδιά-αφιέρωμα σε εκείνη, με τίτλο «Ο μεγάλος περίπατος της Αλκης», με αφορμή την έκδοση του τελευταίου της βιβλίου από τις Εκδόσεις Μεταίχμιο με τίτλο «Ενα παιδί από το πουθενά». Η αίθουσα του Μεγάρου Μουσικής ήταν κατάμεστη, από παιδιά 3 ετών ως θεατές ετών 90 και πλέον, καθώς η Αλκη Ζέη είχε βρει τον μαγικό τρόπο να παραμένει η αγαπημένη συγγραφέας των παιδικών μας χρόνων ακόμα και όταν αυτά είχαν περάσει. Με σταθερό βήμα περπάτησε εκείνη τη βραδιά στη σκηνή, δίπλα στον δημοσιογράφο Παύλο Τσίμα, για να μιλήσει λίγο αργότερα με φωνή καθάρια, με σθένος, με αγάπη να απευθυνθεί, όπως κάθε φορά, στους αναγνώστες της, στα παιδιά πρωτίστως, και όταν ένα από αυτά τη ρώτησε για τι άλλο θα ήθελε ακόμα να γράψει, εκείνη να πει προφητικά: «Υπάρχουν πάρα πολλά που θα ήθελα να γράψω, αλλά ο καιρός δεν είναι πάρα πολύ μεγάλος. Δεν μου περισσεύει καιρός, θα γράψω όμως όσο προφταίνω...».

Αυτή ήταν η Αλκη Ζέη, μια αγέραστη δημιουργός, γεμάτη όρεξη για γραφή, για καινούργια θέματα, για επαφή με τους νέους όλων των ηλικιών, όπως ήταν και εκείνη. Οπως πολύ εύστοχα είχε πει στην ίδια βραδιά η συγγραφέας παιδικών βιβλίων

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ
dsavopoulou@e-typos.com

Αγγελική Δαρλάση, «η Αλκη Ζέη είναι ένας θηλυκός Πίτερ Παν, που ζει σε μια άλλη διάσταση, σε μια χώρα τού Ποτέ, εκεί όπου μπορείς να παραμένεις, κατά βούληση και επιλογή, για πάντα παιδί».

Μια συγγραφέας που σεβόταν απόλυτα την τέχνη της και έγραφε όταν είχε κάτι να πει, δημιουργώντας ήρωες διαχρονικούς. Οπως στο τελευταίο της βιβλίο, στο οποίο με τη φωνή ενός παιδιού αφηγήθηκε την περιπέτεια του να μεγαλώνεις σήμερα. Ο ήρωάς της, ο δεκάχρονος Ικαρος, μοιάζει με τον Jo Nesbo, τον δημοφιλή Νορβηγό συγγραφέα αστυνομικής λογοτεχνίας από τον οποίο τον εμπνεύστηκε, όταν το 2015 παρακολούθησε την εκδήλωσή του στην ίδια αίθουσα του Μεγάρου και εντυπωσιάστηκε από τον τρόπο με τον οποίο εμφανίστηκε στη σκηνή με τον αέρα ενός ροκ σταρ.

Το πρώτο μυθιστόρημα

Τι να πει κανείς για το πρώτο βιβλίο της Αλκης Ζέη, το περίφημο «Το καπλάνι της βιτρίνας», το κλασικό, αυτοβιογραφικό μυθιστόρημά της, το οποίο εμπνεύστηκε από τα παιδικά της χρόνια στη Σάμο... Γράφτηκε το 1963 ενώ η συγγραφέας βρισκόταν εξόριστη, ως πολιτικός πρόσφυγας, στη Μόσχα. Το 1968 κυκλοφόρησε στα αγγλικά και από τότε εξακολουθεί να γοητεύει το αναγνωστικό κοινό, σε Ελλάδα και εξωτερικό, καθώς έχει μεταφραστεί σε 23 διαφορετικές γλώσσες, σε 37 διαφορετικές εκδόσεις. Ενα βιβλίο-σταθμός που καθιέρωσε την Αλκη Ζέη, εντελώς πρωτοποριακό, καθώς ξεπέρασε τη σύμβαση της παιδικής λογοτεχνίας και έθιξε θέματα ώριμα, κάνοντας πολιτικές και κοινωνικές αναφορές. Το 1990 μεταφέρθηκε στη μικρή οθόνη σε σενάριο και σκηνοθεσία του Πέτρου Λύκα και προβλήθηκε από την ΕΤ1 σε έναν κύκλο 10 επεισοδίων.

Αλλωστε, η Αλκη Ζέη μάθαινε στα παιδιά, χωρίς διδακτισμό, τη σύγχρονη ελληνική ιστορία με την οποία μπόλιαζε τις ιστορίες της. Αυτό συνέβη με το πολύ σημαντικό παιδικό/εφηβικό μυθιστόρημά της «Ο μεγάλος περίπατος του Πέτρου», το οποίο έχει παιχτεί χιλιάδες φορές στις σχολικές αίθουσες, ενώ έχει ανέβει και στο θέατρο. Η Ζέη έγραψε το βιβλίο αυτό στο Παρίσι, όπου ζούσε αυτοεξόριστη με την οικογένειά της. Εκδόθηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα από τις Εκδόσεις Κέδρος το 1971.

Τα βιβλία της

Ακολούθησαν πολλά ακόμη αγαπημένα βιβλία για παιδιά, ενώ το 1987 κυκλοφόρησε το πρώτο της μυθιστόρημα για μεγάλους, με τίτλο «Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα». Το 2013 κυκλοφόρησε το αυτοβιογραφικό βιβλίο της «Με μολύβι φάμπερ νούμερο δύο» και το 2017 το «Πόσο θα ζήσεις

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ

Τρίτη 03 Μάρτιος 2020

ΛΟΓΟΤΕΧΝΗΣ ΑΠΕΒΙΩΣΕ ΣΕ ΗΛΙΚΙΑ 97 ΕΤΩΝ

γιαγιάς Αλκης

ΤΙ ΕΛΕΓΕ Η ΙΔΙΑ

«Εζησα έναν πόλεμο, δύο εμφύλιους, δύο δικτατορίες και δύο προσφυγιές»

«ΑΠΟ τα μικρά μου χρόνια ως σήμερα, ας μην πω με ακρίβεια πόσα είναι γιατί θα τρομάξω κι εγώ η ίδια, έζησα έναν πόλεμο, δύο εμφύλιους πολέμους, δύο δικτατορίες και δύο προσφυγιές. Δεν τα έζησα σαν απλός παρατηρητής, αλλά παίρνοντας ενεργό μέρος κάθε φορά κι έτσι και να ήθελα δεν θα μπορούσε το συγγραφικό μου έργο να μην επηρεαστεί από τα γεγονότα αυτά που συγκλόνισαν τον τόπο μας. Αθελά μου η ζωή μου μπλέχτηκε μέσα στην ιστορία κι έγινα κι εγώ ένα κομμάτι της. Το συγγραφικό μου λοιπόν έργο, θέλω δεν θέλω, είναι γεμάτο ιστορία... Αν πέτυχα να κάνω τα παιδιά να την ακούσουν τουλάχιστον, το μέλλον θα δείξει».

ακόμα, γιαγιά;». Αλλα παιδικά βιβλία της ήταν τα «Ο ψεύτης παππούς», «Η μωβ ομπρέλα», «Κοντά στις ράγιες», «Η Κωνσταντίνα και οι αράχνες της», «Ο θείος Πλάτων», «Γατοκουβέντες», «Η Αλίκη στη χώρα των μαρμάρων», «Μια Κυριακή του Απρίλη», «Τα παπούτσια του Αννίβα», «Θέατρο για παιδιά» κ.ά. Στα βιβλία της για ενηλίκους συγκαταλέγονται τα «Αρβυλάκια και γόβες», «Η συνισταμένη των ανοησιών της υφηλίου».

Το 2010 τιμήθηκε με το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών για το σύνολο του έργου της. Το 2012 αναγορεύτηκε επίτιμη διδάκτωρ του Πανεπιστημίου της Κύπρου. Το 2014 αναγορεύτηκε επίτιμη διδάκτωρ του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ το 2015 απέσπασε την ίδια τιμή από το Πανεπιστήμιο Πατρών της Σχολής Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Τον Ιανουάριο του 2015 έλαβε τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος της Τιμής, διάκριση που αποδίδεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας σε διαπρεπείς προσωπικότητες των τεχνών, των επιστημών και των γραμμάτων, ενώ τον Σεπτέμβριο του 2015 τιμήθηκε από τη Γαλλία με τον τίτλο του Ταξιάρχη του Τάγματος των Τεχνών και των Γραμμάτων (Commandeur de l'Ordre des Arts et des Lettres).

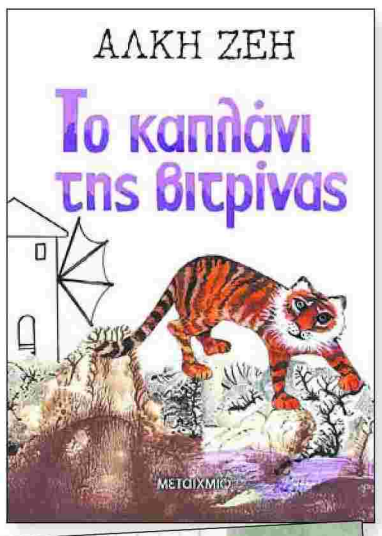
Τα νεανικά χρόνια

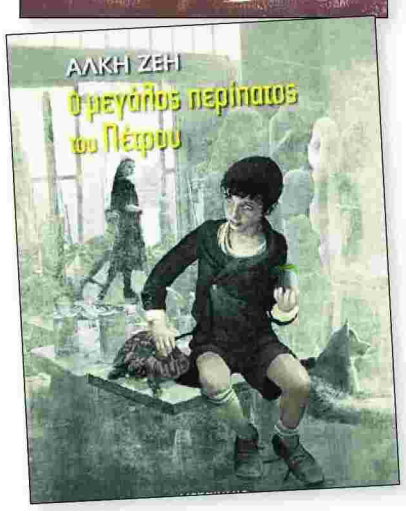
Η Αλκη Ζέη γεννήθηκε στην Αθήνα. Ο πατέρας της καταγόταν από την Κρήτη και η μητέρα της από τη Σάμο, όπου πέρασε τα πρώτα παιδικά της χρόνια. Από πολύ μικρή ασχολήθηκε με το γράψιμο. Στις πρώτες, ακόμη, τάξεις του γυμνασίου άρχισε να γράφει κείμενα για το κουκλοθέατρο. Ενας από τους ήρωες που δημιούργησε, ο Κλούβιος, έγινε κατοπινά ο ήρωας του γνωστού κουκλοθεάτρου «Μπαρμπα-Μυτούσης», εμπνεύστρια του οποίου ήταν η Ελένη Θεοχάρη-Περάκη. Σπούδασε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, στη Δραματική Σχολή του Ωδείου Αθηνών και στο Κινηματογραφικό Ινστιτούτο της Μόσχας, στο τμήμα σεναριογραφίας.

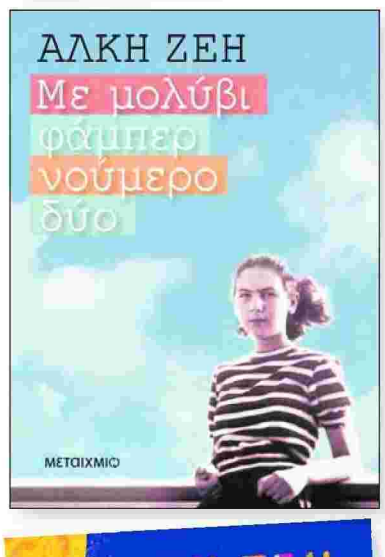
Από το 1954 έως το 1964 έζησε ως πολιτική πρόσφυγας στη Σοβιετική Ενωση. Το 1964 επιστρέφει οικογενειακώς στην Ελλάδα, για να ξαναφύγουν πάλι όλοι μαζί με τον ερχομό της χούντας το 1967. Αυτή τη φορά ο τόπος διαμονής τους είναι η Γαλλία, και συγκεκριμένα το Παρίσι, απ' όπου επιστρέφουν μετά τη δικτατορία.

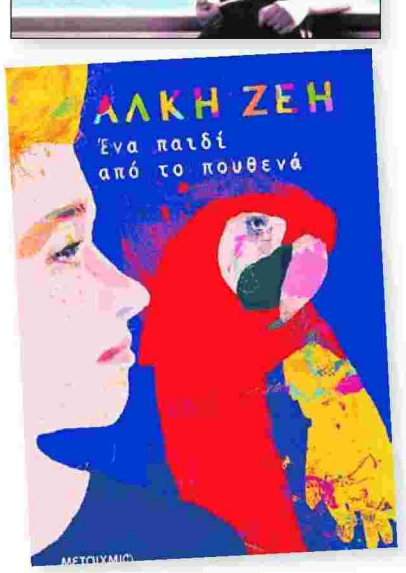
Παντρεύτηκε τον θεατρικό συγγραφέα και σκηνοθέτη Γιώργο Σεβαστίκογλου, που πέθανε το 1991. Απέκτησαν δύο παιδιά: την Ειρήνη και τον Πέτρο. Σπουδαία φίλη της από το σχολείο όπου συναντήθηκαν ως την ώρα που έφυγε εκείνη από τη ζωή το 2012 ήταν η επίσης συγγραφέας παιδικής λογοτεχνίας Ζωρζ Σαρή.

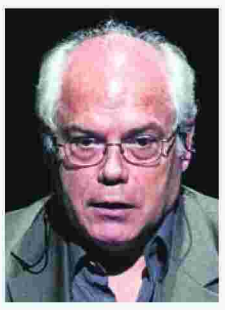
Στις 27 Απριλίου θα κυκλοφορήσει το εικονογραφημένο βιβλίο της «Ο νυχτερινός περίπατος της γιαγιάς». Η αγαπημένη Αλκη Ζέη έγραψε για ακόμα μία φορά μια ιδιαίτερη ιστορία με τη δική της σφραγίδα, που την εικονογράφησε ο Νικόλας Χατζησταμούλος, με την οποία ρίχνει μια λυρική και ευαίσθητη ματιά πάνω στο θέμα της απώλειας που δεν προκαλεί θλίψη, παρά μόνο ζεστασιά και μια γλυκιά μελαγχολία. Ενας μαγικός περίπατος που κλείνει τον μεγάλο κύκλο μιας γεμάτης ζωής. Το περιμένουμε... ■

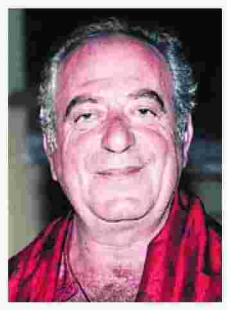

Μάνος Κοντολέων.

Θωμάς Κοροβίνης.

Ζωή Βαλάση.

Το «αντίο» του λογοτεχνικού...

ΖΩΗ ΒΑΛΑΣΗ: «Χωρίς να χρησιμοποιεί ποτέ λεκτικά και φιλολογικά πυροτεχνήματα, η συγγραφέας συναρπάζει το κοινό της με την απαράμιλλη δύναμη της παρατήρησής της, με τον διακριτικό αλλά υποβλητικό της στοχασμό, με το αβίαστο χιούμορ. Τα βιβλία της είναι από τα πιο μεστά κείμενα που φτάνουν στα χέρια των παιδιών αλλά και των μεγάλων».

ΕΛΛΗ ΑΛΕΞΙΟΥ: «Η Αλκη Ζέη πρέπει, νομίζω, να χαιρετισθεί σαν συγγραφικό φαινόμενο».

ΘΩΜΑΣ ΚΟΡΟΒΙΝΗΣ: «Η Αλκη κατορθώνει με τη γραπτή της κατάθεση αλλά και τη συνολική, διαχρονικώς στάση και κοινωνική τοποθέτησή της να στέκεται αλώβητη από τις συγκυριακές κατρακύλες και τα ζαβολιάρικα σκέρτσα των εποχών της κακοήθειας, του πνευματικού ρατσισμού και της μιζέριας. Σαν να μην την πιάνει τίποτα».

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΗΣ: «Η Αλκη Ζέη δεν ξεχνάει ποτέ το παιδί. Δεν ξεχνάει ποτέ να είναι η ίδια παιδί. Τόσο μάλιστα που πολλές είναι οι στιγμές που μας προκαλείται η έκπληξη για το πώς πιάνει την όραση του παιδιού. Γιατί υπάρχει στη συγγραφέα η ταύτιση με την ψυχολογία του παιδιού και όχι ο μιμητισμός της παιδικής συμπεριφοράς... Η λογοτεχνία για το παιδί στην Αλκη Ζέη έχει βρει το συγγραφέα της».

ΜΑΝΟΣ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ: «Η Ζέη αποδεικνύει πως γνωρίζει τους τρόπους να κρατά τους αναγνώστες της δεμένους στην αφηγηματική τεχνική της... Είναι ένας αληθινός, ταλαντούχος εργάτης της τέχνης του λόγου και τα βιβλία της δικαίως όχι μόνο αγαπιούνται από τα παιδιά και τους μεγάλους, αλλά έχουν ήδη καταγραφεί στα σημαντικά έργα της νεοελληνικής γραμματείας».

...και του πολιτικού κόσμου

ΣΥΣΣΩΜΟΣ ο πολιτικός κόσμος αποχαιρέτησε την Αλκη Ζέη. «Φωτεινό ορόσημο των Γραμμάτων μας», χαρακτήρισε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας Προκόπης Παυλόπουλος την Αλκη Ζέη, υπογραμμίζοντας παράλληλα ότι «θα είναι πάντα μαζί μας ως κορυφαίο υπόδειγμα πνευματικής προσωπικότητας».

Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης στο αποχαιρετιστήριο tweet του σημείωσε: «Η "γιαγιά Αλκη"{, όπως ήθελε να τη λέμε, δεν είναι πια εδώ. Πιο φτωχά τα Ελληνικά Γράμματα χωρίς τη γραφή της, πιο λυπημένη η κοινωνία μας χωρίς τη φωνή της».

Η υπουργός Πολιτισμού Λίνα Μενδώνη σημείωσε: «Με το έργο της και τη δημιουργική κοινωνική της παρουσία, η Αλκη Ζέη χαρακτήρισε και άφησε το αποτύπωμά της σε μια ολόκληρη κατηγορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Μαζί της μεγάλωσαν διαδοχικά γενεές. Γιαγιάδες και παππούδες, αλλά και τα παιδιά τους, γονείς οι ίδιοι σήμερα, και τα δικά τους παιδιά... Το έργο της ανήκει σε όλους μας και σε όλες τις ηλικίες».

Συλλυπητήρια μηνύματα εξέδωσαν επίσης το Γραφείο Τύπου του ΣΥΡΙΖΑ, ο Τομέας Πολιτισμού του Κινήματος Αλλαγής, το ΚΚΕ, η Εταιρεία Συγγραφέων.

ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ, Διεύθυνση:Αγίας Λαύρας 2 Και Σαρανταπόρου

Τηλέφωνο:2108113000, Email:et@e-typos.com, Σελίδες:1,42-43, Εμβαδό:179907, Circulation:6345